

Zvony

Kovové roury zavěšené ve zvláštním rámu s pedálovým tlumičem. Rozeznívají se kladívky nejčastěji dřevěnými. Rozsah c-f¹, notuje se převážně v basovém klíči. Ne vždy dobře ladí s orchestrem.

Chimes

Různý počet trubic, ladění přibližné, takřka výhradně se používá pro glissando.

Zvonková hra

Kovové destičky umístěné klaviaturně. Rozeznívají se paličkami, někdy je nástroj opatřen klaviaturou. Rozsah 2-3 oktávy. Zní o oktávu výš, než se píše. Notace cca c-c³.

Vibrafon

Přesně 100 let starý nástroj. Podstatou jsou kovové plátky seřazeny opět na způsob kláves klavíru. Paličky nejčastěji plstěné.

Pod každým plátkem je umístěna trubice (rezonátor) s víčkem na ose, které rotuje díky mechanismu (nejčastěji elektrickému). Dochází tak k zesilování a zeslabování tónů. Může, ale nemusí se zapínat.

Pedál pod stolem funguje jako tlumič tónů. Chromatický rozsah je nejčastěji f-f³.

Ukázka (jazz): <https://www.youtube.com/watch?v=dhWuJ1NC5FI>

Celesta

Podobá se malému harmoniu. Klaviatura však uvádí do pohybu kladívka podobná klavírním, která rozeznívají kovové destičky. Má jeden pedál fungující zcela stejně jako pravý pedál u klavíru. Rozsah c¹-c⁵. Notace v houslovém klíči.

Krátké představení: <https://www.youtube.com/watch?v=Aw7HAyq54rw>

Marimba

Téměř vždy dřevěné destičky s ozvučnými trubicemi podobnými jako u vibrafonu, ale bez pohyblivých víček. Rozsah běžně kolem pěti oktáv. Paličky s různými hlavicemi. Nejušlechtilejší jsou hluboké tóny pomocí plstěných paliček.

Chopin (klavír): <https://www.youtube.com/watch?v=Gy5UHK4EeM8>

Chopin (marimba): <https://www.youtube.com/watch?v=v1st0-F3F2s>

Tam-tam a Gong

Příbuzné nástroje, rozdíl pouze v tom, že gong má určitější výšku tónu. V soudobé hudbě se používá často velký rám s několika gongy.

Tam-tam

Gongy

Triangl

Rovnostranný trojúhelník z ocelového drátu. Má nejrůznější velikosti (největší mají strany až 35 cm), ale neurčitou výšku tónů. Notuje se nejčastěji na jedné lince.

Talíře (činely)

Bývají z bronzu (slitina mědi a cínu), rozezvučí se úderem jednoho o druhý, pohyb ale není dostředivý, ale probíhá šikmo – činely o sebe spíše třou.

Xylofon

Má lichoběžníkový tvar jako jednoduchá zvonková hra, ale místo kovových destiček má dřevěné špalíčky spoutané šňůrou nebo strunou. Rozsah od c^1 do cca g^3 , někdy i více, má krátký ostrý tón, zajímavostí je, že při stejné délce destičky (kamene) zní 2x širší destička o oktávu výš. Notuje se nejčastěji ve shodě se zvukem. Hraje se dřevěnými paličkami ve tvaru lžiček. Používá se v orchestru nejčastěji k rychlým běhům stupnicovým, nebo k akordickým rozkladům.

Templbloky

Jsou přibližně laděny jako pentatonika c-d-e-g-a. Notují se bez klíče, mají různé tvary.

Bicí nástroje ke zvláštním účelům

Větrník

Ke znázornění větru, vichřice a meluzíny se používá dřevěný válec o průměru asi 75 cm. Jeho plášť je tvořen dřevěnými zuby, které rotují a třou se o pruh z hrubého plátna nebo o provazce, jež plášť obepínají. Otáčení se provádí ručně kličkou. Větrník využil např. Richard Strauss v Alpské symfonii a Maurice Ravel v díle Daphnis a Chloé.

Bič

Práskání biče se v hudbě znázorňuje vzájemnými údery dvou prkének, spojených k sobě pantem nebo kouskem kůže a opatřených dřevěnými rukojetmi. Prkénka jsou asi 30 až 50 cm dlouhá. Prudkým úderem ploch prkének k sobě vznikne zvuk, podobající se ostrému prásknutí biče nebo výstřelu z pistole. Tohoto zvukového efektu se užívá jen ojediněle ke zdůraznění jednotlivých akcentů. Bič se vyskytuje např. v partituře Válečného requiemu Benjamina Brittena, známé „švihnutí bičem“ je také na začátku Klavírního koncertu G dur Maurice Ravela.

